

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Щербича Володимира Васильовича

на тему «Управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань

07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент

Актуальність теми та її зв'язок з напрямками науково - дослідних робіт

В умовах посилення міжрегіональної конкуренції, трансформаційних змін у національній економіці та необхідності адаптації до нових глобальних викликів особливого значення набуває ефективне управління ресурсами, можливостями й механізмами, що визначають підприємницький потенціал регіону. У процесі соціально-економічних трансформацій та реалізації стратегічних завдань повоєнного відновлення України дослідження питань щодо управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку є особливо актуальним і має важливе значення для формування ефективної системи управління. Розвиток України, ускладнений воєнними викликами, суттєвими структурними дисбалансами та нерівномірністю економічного розвитку територій, що визначає потребу у формуванні нових підходів до управління підприємницьким середовищем.

Особливої ваги набуває дослідження механізмів управління підприємницьким потенціалом на регіональному рівні, оскільки саме регіони виступають простором концентрації економічних, інституційних, інноваційних і людських ресурсів. Від якості управлінських рішень, рівня інституційної підтримки, ефективності взаємодії бізнесу, влади та громадянського суспільства значною мірою залежить здатність регіонів забезпечувати довгострокове економічне зростання та підвищення конкурентоспроможності.

З огляду на вищевикладене, дослідження теоретичних засад, методичних підходів і практичних механізмів управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку є своєчасним і науково значущим, а обрана тема дисертаційної роботи має вагоме теоретичне та прикладне значення.

Дисертаційне дослідження виконано згідно з планами науково-дослідної роботи Західноукраїнського національного університету і є складовою науково-

дослідних робіт. У 2026 році прийнято участь у підготовці фундаментального держбюджетного дослідження «Соціально-економічні імперативи циркулярної економіки в умовах війни та післявоєнного відновлення України» (державний реєстраційний номер 01126U002210), у 2025-2026 роках – госпдоговірної науково-дослідної роботи «Удосконалення інноваційного розвитку підприємства» (0125U001359).

Загальна оцінка змісту роботи

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи Щербича В.В. дозволяє зробити висновок про відповідність викладеного матеріалу поставленій меті та про вирішення наукових завдань дослідження. Дисертація має чітку й логічну структуру, стиль викладення матеріалу – науковий. Структурно-логічна побудова дисертації дозволила автору виконати комплексне дослідження наукової проблеми за темою «Управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку» і забезпечити можливість послідовного розкриття теоретичних, методичних і прикладних аспектів досліджуваної проблематики.

Основні наукові результати, їх новизна, ступінь обґрунтованості та достовірності

Мета дослідження, яка полягає у визначенні та обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних аспектів управління підприємницьким потенціалом, обумовила багатовекторну направленість дослідження. Широкий спектр інформаційних джерел, високий ступінь аналітичності інформації забезпечив високий рівень достовірності висновків і пропозицій та сприяв всебічному дослідженню питань управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку.

У першому розділі роботи «Теоретико-методичні засади управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку» узагальнено теоретичні засади управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку й досліджено інституційне забезпечення підприємницького потенціалу (С.21-47), визначено механізми управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку (С.48-64), обґрунтовано методичні засади дослідження процесу управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку (С. 65-88).

У другому розділі «Аналіз управління підприємницьким потенціалом Вінницької області» здійснено моніторинг формування підприємницького потенціалу регіонального розвитку (С.91-103), визначено стан і динаміку розвитку підприємницького середовища Вінницької області (С.91-103), проведено діагностику ефективності управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку на інноваційній основі (С.122-137).

У третьому розділі «Удосконалення управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку» розкрито стратегічні засади удосконалення управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку (С.140-161), запропоновано напрями управління інноваційним розвитком підприємницького потенціалу регіону (С.162-185), обґрунтовано вектори цифровізації управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку (С.185-201).

З-поміж основних наукових результатів, які становлять особистий внесок дисертанта, важливо, на нашу думку, виділити наступні.

Автором удосконалено концептуальну модель забезпечення розвитку підприємницького потенціалу на регіональному рівні з урахуванням стратегічних пріоритетів Вінницької області на основі обґрунтування її цільової основи, складових функціонального забезпечення, елементів стимулювання та впливу децентралізованого управління, що на відміну від існуючих враховує: результативний вплив зростання кількості суб'єктів підприємництва; активізацію інвестиційних процесів; підвищення рівня зайнятості; зростання інноваційної спроможності бізнесу та посилення експортного потенціалу;

У дисертації запропоновано методику оцінки підприємницького потенціалу регіону, яка на відміну від існуючих передбачає проведення комплексної оцінки за базовими складовими: фінансовою, інфраструктурною, інноваційною, кадровою та управлінською, на основі багатовимірних показників з метою отримання об'єктивної картини рівня розвитку підприємницького потенціалу регіону.

Розроблено функціонально-диференціальну систему формування підприємницького потенціалу регіонального розвитку на основі визначення формотворчих складових та відображення взаємозв'язку між елементами інституційного та організаційно-економічного забезпечення розвитку

підприємництва й можливостей удосконалення цифрового простору для створення та впровадженні інноваційних бізнес-моделей.

Обґрунтовано методичні засади дослідження підприємницько-орієнтованого інституційного середовища, що дозволяє комплексно визначати вплив інституційних факторів на розвиток підприємництва та базується на застосуванні інноваційних підходів до управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку через принципи адаптивності, інтеграції ресурсів та орієнтації на стале зростання.

Автором здійснена систематизація чинників розвитку підприємницького потенціалу, залежно від впливу на економічні, соціальні, інституційно-правові, інфраструктурні, екологічні, територіальні, науково-освітні та інноваційні процеси, що надає можливість використання диференційованого підходу до вибору інструментів управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку;

У дослідженні доведено доцільність застосування інноваційно-інтегрованого підходу до управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку, що на відміну від існуючих базується на формуванні регіональної бізнес-екосистеми в умовах цифрових трансформацій взаємодії всіх учасників регіонального ринку з метою підвищення регіональної конкурентоспроможності та посилення соціально-економічних й інституційних ефектів управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку.

Сформульовані у дисертаційній роботі висновки є логічно взаємопов'язаними, належним чином узагальнюють результати проведеного дослідження та підтверджують задекларовані автором положення наукової новизни.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації

Теоретичне значення результатів дисертації полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень управління підприємницьким потенціалом з урахуванням регіональних аспектів, а практичне – у розробці науково-обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо напрямів удосконалення управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку. Практичне значення одержаних результатів дослідження підтверджується їх впровадженням на регіональному та підприємницькому рівнях, а також використанням результатів дослідження у навчальному процесі під час

викладання навчальних дисциплін «Підприємництво», «Технологія розробки Start Up», «Управління інноваційною діяльністю та здобувачами освіти при підготовці кваліфікаційних робіт (довідка № 068 від 24.03.2026 р.). Зокрема, це довідки – Департаменту міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької обласної військової адміністрації (довідка № 450/0-1 від 25.03.2026 р.); Відділу економічного розвитку та інфраструктури Вінницької районної державної адміністрації (довідка № 01-35/489 від 15.04.2026 р.); ГО «Вінницький Бізнес Клуб» (довідка № 33/25-26 від 25.03.2026 р.); ТОВ «Вінмашпостач» (довідка № 06/04-01 від 06.04.2026 р.).

Повнота висвітлення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Обґрунтованість та достовірність підтверджується апробацією отриманих результатів дослідження на міжнародних та українських науково-практичних конференціях, публікацією у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз. Зміст дисертаційного дослідження охоплює основні аспекти досліджуваної теми. Результати дисертаційного дослідження опубліковано в 15 наукових працях, у тому числі: 2 статті, які індексуються в базах даних Web of science (одна з яких, індексується в базі даних Scopus); 6 статей у наукових фахових виданнях України; 7 тез доповідей на наукових конференціях. Публікації Щербича В. В. в повній мірі відображають основні результати дослідження, викладені в дисертації.

Дотримання принципів академічної доброчесності

Порушень академічної доброчесності у дисертаційній роботі не виявлено. У дисертації наявні посилання на джерела тверджень, методичних публікацій та інформаційно-аналітичної бази.

Дискусійні положення та зауваження

Водночас, визнаючи наукову цінність представлених авторських розробок і практичну значущість запропонованих рекомендацій, варто звернути увагу на дискусійні положення та окремі недоліки, що потребують додаткового уточнення, зокрема:

1. Структурно-функціональний зміст підприємницької діяльності у дослідженні розкривається через організаційну, забезпечувальну та творчу функції (С.24-25). Значна увага автором приділяється організаційній та забезпечувальній

функціям. Варто було б схематично відобразити послідовність підприємницького процесу через механізми трансформації ідеї у бізнес-модель та ринковий продукт.

2. Досліджуючи механізми управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку (п.1.2), автором ґрунтовно окреслено інструменти та чинники його формування, проте доцільним було б більш чітко систематизувати взаємозв'язки між інституційними, економічними та управлінськими складовими, що визначають ефективність реалізації такого потенціалу на регіональному рівні.

3. Зважаючи на значний світовий досвід формування підприємницького потенціалу територій, при здійсненні моніторингу розвитку підприємництва (С.91-103), слід було б врахувати аспекти міжнародного досвіду та представити у роботі в узагальненому вигляді, оскільки окремі елементи такого досвіду враховуються частково, залежно від змісту відповідних розділів.

4. Автором досить слушно зазначено, що трансформація підприємницького сектору на засадах інноваційності актуалізує розробку концептуальної моделі інституційного середовища, здатного забезпечити прозору регламентацію взаємодії всіх ринкових контрагентів (С. 174), проте доцільно було б візуалізувати схему такої взаємодії та конкретизувати функціональну роль кожного суб'єкта.

5. У дисертації розроблено пропозиції щодо цифровізації бізнесу в регіонах для формування конкурентних переваг на регіональному рівні (п. 3.3), проте доцільно було б більше уваги приділити формуванню конкурентного середовища розвитку підприємництва регіону та конкретизації конкурентних переваг, що виникають унаслідок впровадження цифрових інструментів, а також яким саме чином вони впливатимуть на посилення підприємницької активності.

Висловлені зауваження не знижують загальної високої позитивної оцінки виконаного наукового дисертаційного дослідження та отриманих автором результатів та мають рекомендаційний характер.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Аналіз дисертації на тему «Управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку» та опублікованих праць Щербича В. В. дає підстави для висновку про те, що дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, виконаним автором особисто, має теоретичну та практичну цінність, відзначається науковою новизною. У роботі

отримано результати, які дали можливість автору комплексно вирішити наукову проблему, яка полягає у визначенні та обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних аспектів управління підприємницьким потенціалом. За змістовними та формальними ознаками дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (у чинній редакції), а її автор – Щербич Володимир Васильович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент.

Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри
публічного управління та адміністрування і міжнародної
економіки Миколаївського

національного аграрного університету

Альона КЛЮЧНИК

Підпис А.Ключник засвідчую

начальниця відділу кадрів Миколаївського НАУ

Людмила МАШКІНА

